

CHRISTUS IS OPGESTAAN! Christos anesti! Christos voskresj!

We hadden werkelijk een goede lezingdag bij de Oud-katholieken in Utrecht. We werden warm en gastvrij ontvangen en we kregen na de Vesperdienst een goede maaltijd in de schuilkerk naast de Oud-katholieke kathedraal.

De ontmoeting begon met de Vesperdienst in de kathedrale kerk van de Oud-katholieken Ste. Gertrudis te Utrecht. Aan de dienst namen naast de Oecumenische patriarch en aartsbisschop Joris Vercammen van de Oud-katholieken de volgende kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders deel:

- + monseigneur Athenagoras, aartsbisschop van België van het Oecumenisch Patriarchaat
 - + monseigneur Polycarpus Augin, Syrische aartsbisschop van Nederland
 - + monseigneur Arseny, de Koptische bisschop van Nederland
 - + kardinaal Wim van Eijk, de Rooms-katholieke aartsbisschop van Utrecht
- en nog talloze andere geestelijken.

De Vesperdienst werd besloten met korte toespraken van monseigneur Joris en de patriarch, vervolgens de bisschoppelijke zegen van de Oecumenisch patriarch (in het Grieks) en van monseigneur Joris Vercammen, en het zingen van "U zij de Glorie", de Nederlandse versie van de Grote Doxologie.

Daarna, in navolging van de hoge gasten, begaven we ons naar de Driehoek, het ontmoetingsgedeelte van dit Oud-katholieke complex, waar we de avondmaaltijd gebruikten. Arent-Johannes van Sminia, Margaretha en ik konden aan tafel zitten naast de tafel van de Oecumenisch patriarch, mgr. Athenagoras, kardinaal Wim van Eijk en oud-premier Jan Pieter Balkenende en de burgemeester van Utrecht.

Ik zat naast aboena Samuel, de Syrisch-orthodoxe priester uit Hengelo die op mijn verzoek ons vertelde over de moeizame vertaling van de Liturgie van zijn kerk naar het Nederlands, dit omdat de Aramese taal zo rijk is aan uitdrukkingen en aan diepte van betekenis dat die moeilijk is over te brengen in de Nederlandse taal. Daarom heeft het zo lang geduurd om te vertalen.

Na de maaltijd kreeg ik de gelegenheid om kort met Zijne Alheiligheid te praten en een foto te maken (zie bijlage). Monseigneur Athenagoras heeft mij aan de patriarch voorgesteld als 'een orthodox geboren in Indonesië'; waarop de patriarch mij vroeg te vertellen over de orthodoxe priesters in Jakarta. Ik heb daarna Margaretha aan de patriarch voorgesteld als een orthodoxe christen die ter kerke gaat in het klooster in Hemelum, Friesland. Waarna hij ons vroeg 'welk orthodox klooster in Friesland?'. Margaretha vertelde Zijne Heiligheid vervolgens dat dit klooster onder het patriarchaat Moskou valt. Daarna gaf ze de patriarch een klein geschenk: een bonbon in de vorm van de Domtoren van Utrecht! De patriarch was er heel blij mee en haalde toen uit zijn zak voor Margaretha een orthodoxe gebedssnoer (*tsjotki*) en voor mij een Oog van Fatima als kleine cadeaus, die wij in dankbaarheid aannamen!

Later heb ik aan mgr. Athenagoras de zegen gevraagd om deze zaterdagavond de Koptische priester in Eindhoven, aboena Youssef en zijn vrouw, naar Asten te begeleiden, waar zij de patriarch zouden kunnen begroeten tijdens de Vesperdienst.

Aboena Youssef heeft mij persoonlijk telefonisch gevraagd of hij dit mag doen uit respect voor onze patriarch. Toen ik hem vroeg of hij op die zaterdagavond geen eigen Vesperdienst heeft in zijn parochie, antwoordde hij dat hij deze ontmoeting met de patriarch zo belangrijk vindt dat hij de Vesperdienst in zijn parochie gaat vervroegen, als hij de zegen krijgt. Moeder Maria heeft hem intussen ook gebeld: hij is daar welkom vanavond!

Voordat de patriarch naar de kathedrale kerk ging waar zijn lezing werd gehouden, gaf mgr. Polycarpus namens de Syrisch-orthodoxe Kerk in Nederland een mooi Evangelieboek in het Aramees aan de patriarch. De Syriërs staan van oudsher bekend als goede metaalbewerkers, dat kun je zien op de foto (zie bijlage 2).

Vervolgens verlieten we allen de Driehoek (terwijl het buiten hard regende) om ons te begeven naar de Quasimodo-lezing van de patriarch. De kathedraal bleek vol te zitten met mensen die voor deze lezing kwamen. Misschien ben ik te brutaal geweest om Margaretha mee te nemen helemaal naar de derde rij, vooraan in de kerk, om te gaan zitten naast vader Andrew Louth en andere geestelijken, zodat we de patriarch beter konden zien en horen.

Het thema van deze Quasimodo-lezing was *Faith and Environment: an inspirational perspective*. *Quasimodo*: waar komt het woord vandaan? Eerst dacht ik natuurlijk aan de klokkenluider van de *Notre Dame* van Parijs. Maar de oorsprong ligt in een oude en eerbiedwaardige traditie in de Latijnse Kerk: dat de nieuwe dopelingen die tijdens de Paasnachtliturgie gedoopt zijn 8 dagen lang witte kleding moeten dragen. De eerste zondag na Pascha heet in de Latijnse Kerk de *Quasimodo*-zondag, genoemd naar *Quasi modo geniti infantes* ('als pasgeboren kinderen').

Hieronder een beknopt resumé van de lezing van de patriarch, althans wat mij ervan is bijgebleven:

1. Onze geloofsbelijdenis begint met 'ik geloof in de Almachtige Vader, SCHEPPER VAN HEMEL EN AARDE....' Dus alles is geschapen door God.

2. Omdat alles is geschapen door God, is alles van Hem. We krijgen het tijdens ons leven alleen maar te leen en we moeten tijdens ons leven Zijn schepping bewaren als een goede rentmeester, *IN DANKBAARHEID en IN RECHTVAARDIGHEID*, om het door te geven aan de volgende generatie, want die heeft ook het recht er gebruik van te maken. In dankbaarheid omdat alles van Hem is; in rechtvaardigheid omdat we haar met onze medemens moeten delen.

3. Want er staat dat toen God alles geschapen heeft, alles GOED was. En daarom moeten we tijdens ons leven ernaar streven om alles GOED te laten blijven, we mogen gebruikmaken en Zijn schepping beter maken, want van God mogen we haar in beheer nemen (Genesis 1).

4. Als orthodoxe christenen denken we over het milieu zoals we de Heilige Liturgie vieren. De Heilige Liturgie, of *eucharistie* - dit woord komt van het Griekse woord *Evcharistia*, wat 'dank' of 'dankzeggen' betekent - is een dienst om onze dankbaarheid voor alles wat Hij geschapen aan te bieden: we offeren brood en wijn, die uit Zijn schepping komen, ter ere van God. Dus we krijgen deze vruchten der aarde van God en in dankbaarheid offeren we deze weer terug aan God.

5. De zogenaamde *global warming*, de opwarming van de aardse temperaturen, heeft meer negatieve gevolgen voor arme mensen dan voor de rijken onder ons.

6. Om de *global warming* tegen te gaan is het noodzakelijk om ons een andere *mindset* eigen te maken, d.w.z. een verandering van je denkpatroon over alles. We moeten ons matigen, zuinig zijn met het gebruikmaken van de bronnen en vruchten der aarde. Dit in tegenstelling tot het consumisme, het extreem gebruikmaken en verkwisten van deze bronnen en vruchten der aarde.

Kortom, we moeten onze verantwoordelijkheden nemen om verstandig om te gaan met alles wat de Heer ons gegeven heeft, in dankbaarheid dat we het mogen gebruiken en om deze in goed beheer door te geven aan de volgende generaties.

7. Dat we een goed voorbeeld kunnen nemen aan de monniken die een ascetisch leven leiden. Zo moeten wij ook ons zoveel mogelijk onthouden van de verkwisting van de bronnen en vruchten der aarde.

Dit kan alleen bereikt worden als we dankbaar zijn en goed willen zorgen voor alles wat God ons heeft gegeven hier op aarde.

8. Als Christenen, moeten we solidair zijn met onze minder bedeelde broeders en zusters. Dit is het tweede gebod. Het is een Godslastering indien we dit gebod vergeten uit te voeren!

9. In deze Paastijd, die de christelijke betekenis heeft dat alles herboren wordt na de Opstanding van de Heer (volgens de heilige apostel Paulus: 'ik ben begraven met Christus en weer met Hem opgestaan'); wordt alles ieder jaar vernieuwd, ook in de natuur. Kijk maar naar buiten: het is lente, alles bloeit weer: neem ze in goed beheer en gebruik ze verstandig!

10. De orthodoxe kerk, in de persoon van zijn voorganger patriarch Demitrios I, heeft in 1989 een encycliek voor de gehele orthodoxe Kerk doen uitgaan dat de Kerk voortaan de eerste dag van het kerkelijk jaar op 1 september als de 'Dag van de bescherming van het milieu' gaat vieren.

11. De orthodoxe kerk wil, net als het christelijk geloof van de eerste eeuwen, altijd de natuur heiligen ter meerdere glorie van God en in dankbaarheid offeren we voor God.

In de orthodoxie zijn er drie kerkelijke feesten die te maken hebben met de "openbaring des Heren" en de 'heiliging der natuur':

a. Op het feest van Theofanie op 6/19 januari, zegenen de priesters de wateren der aarde ter nagedachtenis van de doop van Christus in de Jordaan.

b. Op 6 augustus, als we het feest van de Transfiguratie op de Thabor vieren, vieren we dat onze Heer zelf de menselijke natuur geheiligd heeft door Zijn Transfiguratie: Zijn Lichaam en kleding waren toen in lichtverblindende materie veranderd. Zo moeten wij ook streven naar verandering in ons zelf, niet alleen geestelijk, maar ook in ons denkpatroon bij het gebruikmaken van de bronnen der aarde.

c. Natuurlijk het Feest van de Opstanding, Pascha; waar wij, net als de natuur van de winter naar de lente, van de dood ingaan in het Leven!

Tot zover mijn verslag van de Quasimodo-lezing door Zijne Alheiligheid de Oecumenisch patriarch Bartholomeos I van Constantinopel op donderdag 24 april 2014 in de Oud-katholieke kathedraal Ste. Gertrudis te Utrecht. Persoonlijk vond ik het een zeer informatieve lezing. Ik was tot nu toe niet zo betrokken bij dit thema Geloof en Milieu.

De lezing van de patriarch heeft mij zeker aan het denken gezet, zoals ook de reflectie van prof. dr. Jan-Peter Balkenende, oud-premier van Nederland, die de lezing van de patriarch complementeerde, hier aan bijdroeg.

Hadrian Liem

